

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Eleny Kovalčíkové „Štefánik v literatuře a proměny jeho vnímání v letech 1919 až 2009“.

Je velmi těžké, zvolit si za téma diplomové práce osobnost jako je Milán Rastislav Štefánik. V českých dějinám k němu lze přirovnat snad je psaní práce o T. G. Masarykovi. Protože slečna Kovalčíková měla o téma hluboký zájem, podložený navíc její znalostí např. francouzštiny a francouzských reálií, nastala po dohodě o leitmotivu práce dlouhá cesta hledání, vedoucí k nalezení a upřesnění dílčí otázky, týkající se Štefánikova života a jeho práce. Diplomantka se průběhu asi dvou let seznámila s různými možnostmi pohledu na Štefánika a především s existencí nesčetných primárních archivních pramenů, uložených na mnoha místech v českých, slovenských i francouzských archivech, které ji měly dovést k napsání smysluplné bakalářské práce na tak obtížné téma. Vedle toho našla a z velké části i přečetla rozsáhlou sekundární odbornou literaturu, ale i populární literaturu a prohlédla mnohé internetové odkazy.

Dlouhé hledání přesného tématu ji přivedlo k precizaci tématu právě na zhodnocení Štefánika a jeho odkazu v různých typech literatury v průběhu uplynulých 90 let. Shodou okolností se právě v době, kdy s prací finišovala, konala v Bratislavě konference, připomínající 90. výročí Štefánikovy tragické smrti, již rovněž zaregistrovala a vyslechla a zkonzultovala mnohá hodnocení této významné a mnohovrstevné osobnosti slovenských i československých dějin s představiteli současné slovenské historiografie.

Za hlavní cíl si nakonec vytyčila „proměny vnímání Štefánikovy osobnosti a jejich zasazení do širšího historického, politického a historiografického kontextu“ /s. 6/ a reflexi Štefánikova mytu v různých obdobích 20.století. /s. 7/

Na úvod bakalářky je standardně zařazen Štefánikův věcný poměrně vyvážený životopis, snažící se postihnout všechny stránky jeho osobnosti. Z hlediska svého nejvladnějšího pole zájmu bych snad jen vytkla, že je malá pozornost věnována Štefánikově bezprostřednímu studiu v Praze, neboť kromě Masaryka a Zengera /v tomto případě není ani zmínky po rozporuplnosti jeho pracovních výsledků, sporech o prvenství apod./ se nedovíme, u kterých dalších profesorů se zapsal, resp. u koho psal disertační práci a kdo na něj mohl mít odborný vliv, neboť v té době byl Štefánik rozhodnut věnovat se vědě. Neúměrná pozornost je v této subkapitole věnována jeho národnostním a společenským aktivitám během pobytu v Praze. Podobně tvrzení, věnovaná Štefánikovi jako „Slovákovi-Čechoslovákovi-Evropanovi-Světobčanovi“ by jistě měla být opatrnější, protože je těžké předvídat, jak by se choval, kdyby se dožil prvorepublikového vývoje a jak by se stavěl k realizaci koncepcí, o kterých ve svém životě stihl víceméně jen snít. Kult, který kolem něj vznikl po jeho smrti, je jistě něco zcela jiného. Diplomantka samozřejmě vychází z literatury a ze Štefánikových zápisků, ale v interpretaci je to třeba více zdůraznit.

Vlastní podstatou práce je nicméně rozbor literatury o Štefánikovi v obdobích do roku 1948, 1948 – 89 a poté, resp. po rozdělení Československa zúženo na slovenské prostředí, protože v Česku - až na výjimky - přestal být nosným tématem.

Na základě analýzy pojmů, které obsahuje literatura z jednotlivých období čs.dějin 20.století, se snažila dobrat i zjištění, v jaké poloze a proč byl Štefánik pro danou historickou epochu akceptovatelný: čechoslovakismus – nacionalismus – hrdina – bojovník – mučedník – oběť. Postihuje i rozdíly mezi českou a slovenskou historiografií, které vedou po roce 1993 k absolutnímu rozdělení i v této otázce – tedy ticho v Čechách a variabilita historické produkce na téma, či pouze obsahující i téma Štefánik.

Kapitolu o slovenské historiografické produkci po roce 1993 považuji za obzvlášť přínosnou, protože ukazuje, že autorka zachovala chladnou hlavu a bez emocí dokázala v podstatě postihnout úskalí, s nimiž se hodnocení Štefánika na Slovensku dnes potýká – nacionalismus, protičešství a antisemitismus apod. V tomto duchu se nese celá práce – úsilí o objektivitu a nestranné hodnocení, je na této úrovni předkládané práce svou přesvědčivostí až udivující. Je samozřejmě možné diskutovat o rozsahu pozornosti, která je při hodnocení věnována uváděným titulům, je možné diskutovat o pohledu na autory, analyzovaných publikací, přesto výběr považuji za vhodný a dostatečně diferencovaný, aby dal nahlédnout do šíře názorů na Štefánikovu osobnost.

Samozřejmě ve všech zmiňovaných rozbořech je možné jít do mnohem větší hloubky, zabývat se mnoha dalšími aspekty a úsilí a čas, které byly přípravě diplomové práce věnovány, ještě mnohem více zhodnotit. Pro účel bakalářské diplomové práce, je předložená forma víc než dostačující.

K práci jsou přiloženy četné – mnohé z nich hodnotné samy o sobě – přílohy. Vyzdvihla bych i nápad diplomantky věnovat kratičké medailonky autorům prací, na něž v textu odkazuje. Tím jí odpadla potřeba zatěžovat vlastní text rozvláčnějším, ale nutným vysvětlováním. Literatura je bohatá, ale jistě ne vyčerpávající. Např. diplomantka nehledala v vydávané korespondenci T. G. Masaryka, kde by ve svazku vyd. J. Rychlíkem /publ. 2008/ našla dopisy se Štefánikem a daly by se jmenovat i další práce, nicméně v celkovém kontextu je to samozřejmě jen marginální připomínka.

Diplomantka se jistě nedokázala zcela oprostít od obdivu k studované osobnosti, nicméně její subjektivní vstupy jsou vzhledem k tomu, že jde o práci bakalářskou na překvapivě vysoké úrovni, má téma promyšlené a dokázala relevantním způsobem pojmout velmi náročné téma. Práce má jistě rovněž některé formální nedostatky jako nesoulad obsahu s vlastními názvy kapitol, drobné stylistické apod. nepřesnosti /např. chybějící text poznámky 183/, nicméně v celku i po formální stránce splňuje kritéria bakalářské diplomové práce.

Práce splnila cíl, který si v úvodu vytkla, použila k tomu přiměřené prostředky a hodnotím ji jedničkou.

PhDr. Milada Sekyrková, CSc.